

Τίς 9 Μαΐου 2016, έλαβα πρόσκληση από τον συμπατριώτη μου (από την Λευκάδα) πρώην δήμαρχο Ήλιούπολης κον Θεόδωρο Γεωργάκη για μία εκδήλωση του ΟΠΣΑ (πρόκειται για επιμορφωτικό όμιλο προώθησης ανθρώπων που ενδιαφέρονται να στελεχώσουν την τοπική αυτοδιοίκηση) που ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του πρώην δημάρχου (Θ. Γεωργάκη) στην Ήλιούπολη. Τό θέμα τό θεώρησα πάρα πολύ ενδιαφέρον, και ένθυμήθηκα ότι γι'αυτό ακριβώς τό θέμα είχε αφιερώσει χρόνο, κόπο, και πολύ αγάπη ο μακαριστός επίσκοπος Ανγουστίνος Καντιώτης, γράφοντας ένα πολύ μεγάλης αξίας πόνημα για τό ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Άμέσως, πήρα τηλέφωνο έναν φίλο ιερέα του κυρίου Γεωργάκη, (τόν Αρχιμανδρίτη Διονύσιο του ιεροῦ ναοῦ Αγ. Κωνσταντίνου Ήλιούπολης) που είχα γνωρίσει σε μία εκδήλωση (πάλι του ΟΠΣΑ) και τον παρακάλεσα εάν μπορεῖ νά αναγνώσει τίς σελίδες από τό βιβλίου του ήρωικού επισκόπου Καντιώτη. Εἶναι οἱ σελίδες που αναφέρονται στό βιβλίο του για τό εκπαιδευτικό πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος (σελίδες 172-184- ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ). Ἡ ἀπάντηση του ἦταν θετική, ἀρκεῖ νά δεχθῆ (μου τόνισε) και ὁ πρόεδρος του ὁμίλου , ὁ κύριος Θ. Γεωργάκης. Ἐπικοινωνήσα μέ τον κύριο Γεωργάκη πάλι, **καί μου ζήτησε τό κείμενο**. Του τό ἔστειλα, ἀναμένουμε ἀπάντηση.

Θέλω λοιπόν νά ἐπισημάνω ὅτι, ἡ ἑλληνική κοινωνία μας ἔρχεται σιγά-σιγά και σταθερά στά λόγια του μακαριστουῦ επισκόπου, λόγια προφητικά, λόγια σοφίας, λόγια διδακτικά, ὠφέλιμα, λόγια πολύτιμα , πολυτιμότερα και από τό χρυσάφι, και τό διαμάντι, λόγια που ὀφείλουμε ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοί νά τά «εἰσβάλλουμε» μέσα στις αἴθουσες ἐκδηλώσεων τῶν δήμων, τῶν σχολείων, τῶν σχολῶν, ἔναι Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ μέσα από τον ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

Περιμένουμε λοιπόν να ενημερώσουμε τους ευσεβείς αναγνώστες μας που μένουν στην Αθήνα, ότι ο κύριος Θ. Γεωργιάκης θά ανταποκριθῆ στο αίτημα μας. Τό παρόν είναι καί μία προτροπή στους ὀρθόδοξους χριστιανούς ἀδελφούς μας, ὅπως προσπαθοῦμε νά φέρομαι τόν ΛΟΓΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ μέσα σέ κοινωνικές ἐκδηλώσεις ἐπιμόρφωσης, κοινωνικά θέματα, κλπ, πού πραγματοποιοῦν οἱ τοπικές κοινωνίες.

ΘΑ ΕΙΣΒΑΛΕΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΣΤΙΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΗΜΕΡΑ ; ΘΑ ΜΕΤΑΝΟΗΣΗ Ο ΛΑΟΣ ΜΑΣ; ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΕΙ ΩΣ ΤΗΝ ΠΕΣΤΡΟΦΑ ΣΤΟ ΛΟΓΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ; ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΑΥΤΗ Η ΕΙΣΒΟΛΗ (ἐάν πραγματοποιηθῆ) ΚΑΙ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΙΣ ΠΥΛΕΣ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ; ΓΙΑ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΚΩΣ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ;

ΕΙΔΟΜΕΝ !

ΛΑΖΑΡΟΣ ΑΡΑΒΑΝΗΣ- ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ

ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Σκρα 14-16 Ηλιούπολη - Τ.Κ. 163 46 - Τηλ.: 210 9922.301

Fax: 210 9733.813

e-mail: omilosopsa@gmail.com

Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Η

Έχουμε την τιμή να σας προσκαλέσουμε την **Παρασκευή 27/05/2016** ώρα **19.00**, στην εκδήλωση του Ομίλου μας, με θεματική ενότητα:

«Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και ο ρόλος της στην ανάπτυξη των Τοπικών Κοινωνιών ειδικότερα και της οικονομίας της χώρας μας γενικότερα»

Θα παρουσιαστούν τρεις εισηγήσεις:

1. **«Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και ο ρόλος της στην ανάπτυξη και την οικονομία.»**
Εισηγητής: Δρ Σαράντος Ψυχάρης, Καθηγητής ΑΣΠΑΙΤΕ
2. **«Η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, ως μοχλός ανάπτυξης στις τοπικές κοινωνίες»**
Εισηγητής: Κωνσταντίνος Ανδριανουπολίτης, Εκπαιδευτικός-Ερευνητής, Πρόεδρος ΕΕΤΕΚ
3. **«Η ιστορία της Τεχνικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα»**
Εισηγητής: Χρήστος Κουτουλάκος, Διεθυντής 2^{ου} ΕΠΑΛ Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών & Επαγγελμάτων.

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα εκδηλώσεων του Μουσείου Εθνικής Αντίστασης Ηλιούπολης (οδός Σ. Βενιζέλου & Μαρ. Αντύπα)

Συντονιστής: Ο κ. Θεόδωρος Γεωργάκης, Δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω, π. Δήμαρχος Ηλιούπολης και Πρόεδρος του ΟΠΣΑ

Παρουσιάστρια: Η κ. Άννα Παπαϊακώβου, Δικηγόρος και Ιδρυτικό Μέλος ΟΠΣ

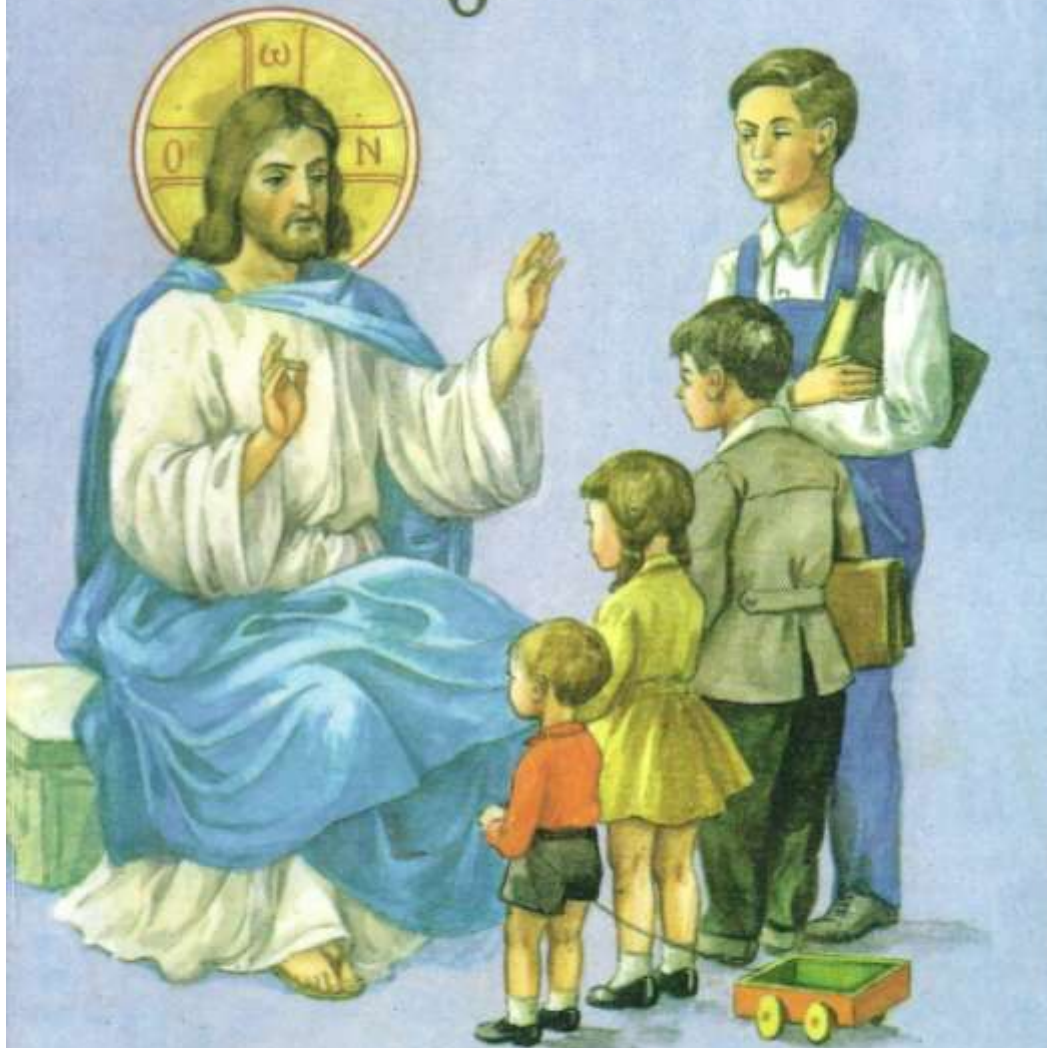
Η παρουσία σας θα μας δώσει ιδιαίτερη χαρά.

Η είσοδος είναι ελεύθερη

ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ Ν. ΚΑΝΤΙΩΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΛΩΡΙΝΗΣ

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ «Ο ΣΤΑΥΡΟΣ»
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ Ν. ΚΑΝΤΩΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΛΩΡΙΝΗΣ

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

*«Δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῆ
Κύριος καὶ ἀπολείσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας»
(Ψαλμ. 2,12)*

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΠΙΘΑ»
(1964-1966)

ΕΚΔΟΣΙΣ Β΄

ΑΘΗΝΑΙ 1995

13.— ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

«Εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω»
(Β' Θεσσαλ. 3, 10)

Ἡ Ἑλλάς, ἀγαπητοὶ μας ἀναγνώσται, ὅταν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν ἀπὸ τοὺς καπνοὺς καὶ τὰ εῤεῖπια τοῦ φοβεροῦ ἀγῶνος τοῦ 1821 καὶ ἤρχισε νὰ διοργανώνεται **Μόνον κλασσικὴ παιδεία;** εἰς ἔννομον Πολιτείαν, μεταξὺ τῶν ἄλλων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ λύσῃ, ἦτο καὶ τὸ ἐκπαιδευτικόν. Λόγω τοῦ μακροῦ ἀγῶνος αἱ ὀλίγοι σχολαί, αἱ ὁποῖαι ἐλειτούργουν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Ἐκκλησίας, εἶχον κλεισθῆ. Οἱ μαθηταὶ συμμετέσχον καὶ αὐτοὶ κατὰ τρόπον συγκινητικόν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ἦκουσαν τὴν προτροπὴν Καὶ σύ, ὦ νεότης, θραῦσον τὸν κάλαμον καὶ γίνου στρατιῶτις. Καὶ πράγματι, νέοι, ἔφηθοι καὶ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον ἀκόμη μάθει τὸ ἀλφάθητον, ἄφησαν τὰ θρανία, ἔσπευσαν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, καὶ συνέμιξαν τὸ αἷμά των μὲ τὸ αἷμα τῶν πρεσβυτέρων των, ἀδελφῶν καὶ πατέρων, καὶ ἐπότισαν τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας, ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ὁποίου ζῶμεν ἡμεῖς σήμερον καὶ ἀναπνεύομεν. Ἀπόδειξις τῆς προσφορᾶς τῶν νέων εἰς τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα εἶνε ἡ θυσία τῶν Ἱερολοχιτῶν ἐν Δραγατσανίῳ.

Μετὰ τὴν νικηφόρον ἔκθασιν τῆς Ἐπαναστάσεως ἡ νεότης, ἡ ὑπολειφθεῖσα ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου νεότης, ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ θρανία. Ἐπρεπε νὰ ἐκπαιδευθῆ. Ἀλλὰ πῶς; Ποίαν ἐκπαιδευτικὴν ὁδὸν ἔπρεπε νὰ βαδίσῃ τὸ ἔθνος; Ν' ἀναστηθῆ τὸ ἀρχαῖον κλέος τῆς Ἑλλάδος, εἶπον οἱ ἅμα τῇ παύσει τοῦ πυρός καταφθάσαντες ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ λογάδες. Ν' ἀνοιχθοῦν καὶ πάλιν τὰ βιβλία τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, Ὀμηρος, Ἡσίοδος, Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης, Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ξενοφῶν, Δημοσθένης, Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Ἀριστοφάνης, Λουκιανός καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, ἰδοὺ οἱ ἄριστοι διδά-

σκαλοὶ καὶ πνευματικοὶ καθοδηγηταὶ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ. Δι' αὐτῶν, ἔλεγον, θὰ ἀναστηθῆ ἡ ἀρχαία δόξα τῆς Πατρίδος. Δι' αὐτῶν θὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἔθνικὴ ἀναγέννησις. Αὐτὰ εἶπον καὶ ὑπεστήριξαν οἱ καταφθάσαντες ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ λογάδες, θαυμασταὶ τῆς διὰ τῶν κλασσικῶν γραμμάτων εὐρωπαϊκῆς ἀναγεννήσεως, τὴν ὁποίαν ἤθελον νὰ φέρουν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἡ γνώμη τῶν λογάδων ἐπεκράτησεν. Ἡ κλασσικὴ παιδεία, ἰδοὺ τὸ ἐκπαιδευτικόν ἰδεῶδες, κατὰ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐκπαιδευθοῦν αἱ νεώτεροι γενεαὶ τῶν Ἑλλήνων.

Τί; θὰ εἶπη τις. Εἶσθε ἐναντίον τῆς κλασσικῆς παιδείας; Περιφρονεῖτε τοὺς προγονικοὺς θησαυρούς;

Ὅχι, κύριοι. Δὲν περιφρονοῦμεν τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων τὰ κείμενα, ἀριστουργήματα λόγου, μελετῶνται ἀπὸ τοὺς σπουδαστὰς ξένων ἔθνῶν, οἱ ὁποῖοι, σημειωτέον, γνωρίζουν περισσότερα τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν ἀρχαῖα Ἑλληνικά. Δὲν περιφρονοῦμεν τὴν κλασσικὴν παιδείαν. Θεωροῦμεν αὐτὴν ὡς ἓνα παράγοντα τῆς μορφώσεως τῆς νεότητος. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τοῦ νὰ λέγωμεν καὶ νὰ διακηρύττωμεν, ὅτι μόνον διὰ τῆς κλασσικῆς παιδείας εἶνε δυνατόν ν' ἀναγεννηθῆ καὶ νὰ σωθῆ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὑπάρχει, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐτονίσσαμεν, τεραστία ἀπόστασις. Ἡ Ἑλλάς, διὰ νὰ σωθῆ, ἔχει ἀνάγκην πολὺ σπουδαιότερων πραγμάτων ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ Ὀμήρου, τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ρητορείαν τοῦ Δημοσθένους. Ἡ Ἑλλάς ἔχει ἀνάγκην τοῦ ΕΝΟΣ. Τὸ δὲ ΕΝ εἶνε ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, εἶνε ὁ Χριστός, ὁ μοναδικὸς καὶ ἀπαράμιλλος Παιδαγωγὸς πάσης ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἰδίως δὲ τῆς ψυχῆς τοῦ νέου. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ θὰ γράψωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον, μὲ τὸ ὁποῖον καὶ θὰ ἐπισφραγίσωμεν τὴν σειράν τῶν ἄρθρων ἐπὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προβλήματος.

Ἡ θεωρία τῆς μορφώσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων διὰ μόνης τῆς κλασσικῆς παιδείας ἐπεκράτησε. Τὰ πρῶτα

**Πληθώρα
Γυμνασίων**

Γυμνάσια τοῦ νεοσυστάτου Ἑλληνικοῦ Κράτους ὑπῆρξαν κλασσικοῦ τύπου. Ἐκυριάρχουν εἰς αὐτὰ οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες συγγραφεῖς. Ἐδιδάσκετο ἀκόμη καὶ ἡ μυθολογία τῶν ἀρχαίων θεῶν. Τὰ ἄλλα μαθήματα, καὶ ἰδίως τὸ θρησκευτικὸν μάθημα, ἀνεστέναζον δι' ἔλλειψιν ἐπαρκούς χώρου εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων. Ἀλλὰ τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν ἀνεπλήρωναν αἱ σεβάσμιαι φυσιογνωμίαι σοφῶν καὶ ἐμπνευσμένων διδασκάλων τοῦ Γένους, ὡς τοῦ Βάμβα, τοῦ Γενναδίου καὶ τοῦ Ἀντωνιάδου, οἱ ὅποιοι διήθυσαν τὰ πρῶτα Γυμνάσια τῆς Ἑλλάδος. Ἦσαν δὲ τὰ πρῶτα Γυμνάσια ἐλάχιστα. Ἐν εἰς τὴν Σύρον, ἔν εἰς τὸ Ναύπλιον, ἔν εἰς τὰς Πάτρας, ἔν εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἔν ἡ δύο εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ εἴτι ἕτερον.

Ἄλλ' ἀλλοίμονον! Τὰ ὀλίγα κλασσικὰ Γυμνάσια ἔγιναν πολλὰ. Ἐντὸς ἐνὸς αἰῶνος ἐλευθέρου ἔθνικοῦ βίου τὰ Γυμνάσια κλασσικοῦ τύπου ὑπερέβησαν τὰ διακόσια. Ὁ νομὸς π.χ. τῶν Κυκλάδων, ὁ ὅποιος εἶχε τότε ἔν μόνον Γυμνάσιον, τὸ ὀνομαστὸν Γυμνάσιον τῆς Σύρου, ἔχει σήμερον περὶ τὰ 10. Ἡ Κρήτη, ἡ ὅποια ἄλλοτε εἶχεν ἔν ἡ δύο Γυμνάσια, ἔχει σήμερον ὑπὲρ τὰ 30. Καὶ μικρὰ χωρία, χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν ἰσχυρῶν πολιτικῶν, ἀπέκτησαν Γυμνάσια.

Νὰ μάθουν τὰ παιδιὰ γράμματα! Αὐτὸ ἦτο τὸ σύνθημα. Ἀλλὰ ποῖα, παρακαλῶ, γράμματα; Ὑστερον ἀπὸ ὀκταετῆ ἢ ἑξαετῆ φοίτησιν εἰς τὰ Γυμνάσια, τί ἀπεκόμιζον τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος; Νὰ διαβάξουν εὐχερῶς καὶ νὰ ἐννοοῦν ἔν ἀρχαίῳ κείμενον, νὰ συντάσσουν μίαν ἐκθεσιν ἰδεῶν, νὰ γράφουν μίαν ἐπιστολὴν ἢ μίαν αἴτησιν, ἢ νὰ ὁμιλοῦν ἐπὶ τέλους ὀρθῶς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οἱ πλείστοι ἐκ τῶν ἀποφοίτων δὲν εἶνε εἰς θέσιν. Νὰ ἐμορφώνοντο τοῦλάχιστον ἠθικῶς, καὶ νὰ ἐξήρχοντο ἄνθρωποι ἐκ τῶν σχολείων! Ἀλλὰ περὶ ἠθικῆς μορφώσεως τῆς νεότητος μικρὸς ὁ λόγος.

Τὰ παιδιὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν γονέων τῶν ἐνεγράφοιτο εἰς τὰ Γυμνάσια ὄχι πρὸς ἠθικὴν διάπλασιν, ἀλλὰ διὰ ν' ἀποκτήσουν ἓνα «χαρτί» καὶ νὰ «ζήσουν». Τὸ χαρτί—εἰσιτήριον εἰς τὸν δημόσιον προϋπολογισμόν.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ δημόσιος προϋπολογισμὸς τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἀδύνατον νὰ περιλάβῃ ὅλους τοὺς ἀποφοίτους τῶν Γυμνασίων καὶ τῶν ἀνωτάτων θεωρητικῶν Σχολῶν, ἐδημιουργήθη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ὀλόκληρος στρατιά ἀδιορίστων νέων, οἱ ὅποιοι, λόγῳ τῆς μονομεροῦς «κλασσικῆς» μορφώσεώς των, εἶνε ἀνίκανοι, ἀλλὰ καὶ ἀπρόθυμοι νὰ ἐξασκήσουν πρακτικὸν ἐπάγγελμα.

Γράφομεν, ὅτι οἱ ἐκ τῶν κλασσικῶν σχολείων προερχόμενοι νέοι εἶνε ἀπρόθυμοι διὰ ν' ἀσκήσουν πρακτικὸν ἐπάγγελμα. Διότι εἰς τὸ βάθος τῆς διανοίας των, ὡς αὕτη ἐμορφώθη εἰς τὰ σχολεῖα, ἔχει ριζωθῆ ἡ ἰδέα, ὅτι αἱ χειρωνακτικαὶ ἐργασίαι δὲν περιποιοῦν τιμὴν εἰς ἓνα «μορφωμένον» νέον. Τὸ χαρτί, τὸ ὅποιον κρατεῖ εἰς τὰς χεῖράς του, τοῦ ἔχει δημιουργήσει τοιοῦτον ἐγωισμόν, ὡστε ἐκ τῆς ὑψηλῆς φανταστικῆς του θέσεως νὰ βλέπῃ ὡς ὄντα κατώτερα τοὺς ἐργαζομένους χειρωνακτικῶς. Πίνει ὁ κύριος αὐτὸς τὸ γάλα του, καὶ θέλει νὰ τὸ πίνῃ καθημερινῶς. Ἀλλὰ νὰ βοσκήσῃ πρόβατα καὶ ἀγελάδας δὲν καταδέχεται. Τρώγει ὁ κύριος αὐτὸς τὰς ἐορτάς τῶν Χριστουγέννων τὸ νοστιμώτατον χοιρίδιον, ἀλλὰ μὴ τοῦ εἰπῆτε νὰ φροντίσῃ τὸν χοῖρον οὔτε μίαν ἡμέραν. Τρώγει τὰ λαχανικά, ἀλλὰ τὸν κῆπον δὲν θέλει νὰ καλλιεργήσῃ. Τρώγει τὸν λευκὸν ἄρτον, ἀλλὰ τὸ ἄροτρον καὶ τὸ δρέπανον δὲν τὰ ἐγγίζει. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους αἱ ἐργασίαι εἶνε διὰ τὸν ἀγράμματον πατέρα, διὰ τὴν μητέρα, διὰ τὴν ἀδελφὴν, διὰ τὴν γιαιγιάν, διὰ τὸν παπποῦν, καὶ δι' ὅσους ἐν γένει δὲν ἔμαθον γράμματα, οἱ ὅποιοι πρέπει, κατ' αὐτὸν τὸν κύριον, νὰ κοπιᾶζουσιν, νὰ τοὺς ψήνῃ ὁ ἥλιος, νὰ τοὺς περυνιάξῃ τὸ ψῦχος, νὰ ὑφίστανται ὄλας τὰς ταλαιπωρίας τῆς ἀγροτικῆς καὶ χειρωνακτικῆς ἐν γένει ζωῆς, διὰ νὰ τοῦ ἐτοιμάζουσιν πλοῦσιον τὸ τραπέζι καὶ

νά κάθεται και νά τρώγη ὁ ἀφέντης! Βλέπετε, αὐτός ξμάθε γράμματα και δέν ἐπιτρέπεται νά λερῶνῃ τὰ χέρια του μέ κατωτέρου εἴδους ἐργασίας.

Αὐτὴν τὴν νοσηρὰν νοοτροπίαν τῆς σπουδαζούσης νεότητος θέλων νά κτυπήσῃ ἀρχηγὸς ὀλοκληρωτικοῦ

Ἐργασίας
ὑποτίμησις

Κράτους εἶχε διατάξει, οἱ σπουδασταὶ τῶν θεωρητικῶν Σχολῶν κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας τῶν διακοπῶν και ἐπὶ ἓν χρονικὸν διάστημα μετὰ

τὴν λήψιν τοῦ διπλώματος νά ἐργάζωνται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὰ κολχόζ, διὰ νά ἐπέρχεται οὕτω συναδέλφωσις τῶν μορφωμένων μέ τοὺς χειρωνακτικῶς ἐργαζομένους. Καί πρόκειται, παρακαλῶ, περὶ ἀθέου ἀρχηγοῦ, ὁ ὁποῖος ὅμως ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἐργασίας εἶνε ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, ἐνῶ ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία καυχᾶται ὅτι εἶνε χώρα χριστιανική, ὁ λαὸς ἐξακολουθεῖ νά ἔχη τὴν προκατάληψιν τῶν εἰδωλολατρῶν προγόνων μας, οἱ ὁποῖοι ἔκαμνον διάκρισιν μεταξὺ ὑψηλῶν θεωρητικῶν ἐνασχολήσεων (!) και χειρωνακτικῶν ἐργασιῶν. Αἱ θεωρητικαὶ ἐνασχολήσεις ἦσαν τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν, ἐνῶ αἱ χειρωνακτικαὶ ἐργασίαι, θεωρούμεναι ὡς βάνουσοι, ἦσαν μόνον τῶν δούλων.... Οἱ δούλοι ἔσκαπτον τοὺς ἀγρούς, ἔβοσκον τὰ ποίμνια, εἰργάζοντο εἰς τὰ μεταλλεῖα, μετέφερον ὡς ὑποζύγια τὰ βάρη, τοὺς ὀγκάλιθους ἐκείνους, μέ τοὺς ὁποῖους και ἔκτιζον τὰ μέγαρα τῶν εὐγενῶν και τὰ διάφορα μνημεῖα τοῦ «πολιτισμοῦ». Οἱ δὲ εὐγενεῖς, οἱ ἐλεύθεροι πολῖται, οἱ ἀναπνέοντες τὸν δημοκρατικὸν ἀέρα τῆς πόλεως, ἠσχολοῦντο μέ φιλοσοφίαν και πολιτικὴν. Καὶ ἀργόσχολοι ὄντες ἔζων τὴν πλέον πολυτελῆ και διεφθαρμένην ζωὴν ἀπολαμβάνοντες τοὺς κόπους τῶν ταλαιπώρων δούλων, τοὺς ὁποῖους οὐδὲ καν ὡς ἀνθρώπους ἔθεώρουν. Αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἐκήρυττεν, ὅτι ἡ φύσις δημιουργεῖ δύο εἰδῶν ἀνθρώπους, τοὺς ἐλευθέρους και τοὺς δούλους!

Ἡ προκατάληψις τῶν ἀρχαίων προγόνων μας ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἐργασίας, ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχῃ και σήμερον εἰς τὴν Χώραν μας. Προκατάληψις δεσπόζουσα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος. Ἐγέμισεν ἡ χώρα μας ἀπὸ κλασσικὰ Γυμνάσια και θεωρητικὰς Σχολὰς. Καὶ ἔλα τώρα σὺ νά εἴπῃς εἰς τὰς στρατιάς τῶν ἀνέργων ἀποφοίτων Γυμνασίων και ἄλλων Σχολῶν, τοὺς ὁποῖους δέν δύναται ν' ἀπορροφήσῃ ὁ δημόσιος ὄργανισμός, ἔλα νά εἴπῃς, ὅτι καλὸν εἶνε και δι' αὐτοὺς και διὰ τὴν οἰκογένειαν και διὰ τὴν πατρίδα νά στραφοῦν πρὸς ἐπαγγέλματα πρακτικά, τῶν ὁποῖων ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη. Ποῖος θὰ σέ ἀκούσῃ; Ὅχι μόνον δέν θὰ σέ ἀκούσῃ, ἀλλὰ και θὰ σέ ἀντιπαθήσῃ και θὰ σέ ὑβρίσῃ. Θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του φοβερά ἀδικημένον και θῦμα τῆς κοινωνίας. Καὶ εἶνε ὄντως θῦμα τῆς κοινωνίας. Διότι ἐάν ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία εἶχε καλῶς διοργανώσει τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, δέν θὰ ἐδημιουργεῖτο τοιαύτη κατάστασις. Δέν θὰ ὑπῆρχον νέοι ἀνεργοί.

Γράμματα! Γράμματα! Αὐτὴ ἡ φωνὴ ὑπενθυμίζει τὴν φωνὴν τοῦ Πτωχοπροδρόμου, ὁ ὁποῖος ἐξεπαιδεύθη μέν εἰς τὴν κλασσικὴν παιδείαν, ἀλλὰ μὴ γνωρίζων καμίαν τέχνην ἔπεσεν εἰς δυστυχίαν και κατηρᾶτο τὴν ἡμέραν ποῦ ἐνεγράφη εἰς τὸ σχολεῖον. Ὅρθῶς κρίνων τὴν ἀθλιότητα τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ὁ κ. Εὐστάθιος Σταθόπουλος, διευθυντὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Θεσσαλονίκης, γράφει εἰς πύρινον ἄρθρον εἰς τὸ περιοδικὸν αὐτοῦ «Ἐγερτήριον» (μηνὸς Νοεμβρίου 1966) τὰ ἑξῆς: «Γράμματα! Γράμματα! Ἄν ὄλοι και ὄλαι θέλουμε τὰ γράμματα ὡς ἐπάγγελμα μόνον, διὰ νά καθήμεθα και νά καλοπερνᾶμε, τότε ποῖοι και ποῖαι θὰ ἐργασθοῦν διὰ νά μᾶς μισθοδοτοῦν και νά μᾶς τρέφουν; Μήπως περάσαμε τοὺς ἄλλους και τὰς ἄλλας διὰ μωρούς, διὰ δούλους και ὑποζύγια; Ἡ μήπως θὰ κατέλθουν ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς οἱ ἀγγελοὶ και αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις διὰ νά δουλεύουν δι' ἡμᾶς;».

Υπερετιμήθησαν ἐν Ἑλλάδι τὰ γράμματα. Καὶ ὅποια γράμματα! Κολλοβογράμματα! Υπετιμήθησαν

δὲ ἡ γεωργία, αἱ τέχναι καὶ ἐν

Ὁ Χριστὸς ὁ γένει τὰ πρακτικά, τὰ χειρωνακτικά ἐπαγγέλματα. Καὶ ἡ Ἑλλάς πληρώνει ἤδη ἀκριβῶς τὰς

συνεπειᾶς τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως περὶ ἐργασίας. Ἄνάγκη ἐπείγουσα ν' ἀναθεωρηθῇ τὸ ὅλον πρόγραμμα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νέας γενεᾶς. Ἡ Ἑλλάς δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τοῦς δῆθεν μορφωμένους νέους, ἀργοσχόλους, καφενοβίους, ἐρωτύλους, θεσιθήρας, προικοθήρας, οἱ ὅποιοι δι' ὅλων τῶν ἀνετίμων μέσων ζητοῦν νὰ ἐξασφαλίσουν ἕνα εὐκόλον τρόπον ζωῆς καὶ νὰ ζῆσουν τὴν «ντόλτσε βίτα» εἰς βάρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ἡ Ἑλλάς πρέπει νὰ ἐκκαθαρισθῇ ἀπὸ τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν νέων. Ἡ Ἑλλάς ἔχει ἀνάγκη νέων οἱ ὅποιοι, σὺν τῇ γραμματικῇ καὶ ἠθικῇ μορφώσει, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ γνωρίζουν μίαν τέχνην.

Ἄλλὰ διὰ νὰ στραφῇ ἡ Ἑλληνικὴ νεότης πρὸς τὰς τέχνας καὶ τὰ πρακτικά ἐπαγγέλματα, πρέπει πρωτίστως νὰ ἐκριζωθῇ ἐκ τῆς διανοίας τῶν Ἑλλήνων ἡ προκατάληψις κατὰ τῆς χειρωνακτικῆς ἐργασίας. Πρέπει καὶ πάλιν νὰ ἐξυψωθῇ εἰς τὴν συνείδησιν ὅλων ἡ ἐργασία τὴν ὅποιαν κάμνουν οἱ γεωργοί, οἱ ποιμένες, οἱ ξυλουργοί, οἱ σιδηρουργοί, οἱ κτίσται, οἱ ἄλιεῖς, οἱ ναυτικοί, καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ τὰς πρώτας ὕλας τῆς φύσεως ἐπεξεργαζόμενοι. Ἄνάγκη νὰ γίνῃ εὐρεία διαφώτισις, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ νηπιαγωγείου. Ἄνάγκη οἱ ἄμβωνες τῶν ναῶν νὰ κηρύξουν ἐκ νέου μὲ ζωηρότητα ἐκφράσεως τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν περὶ ἐργασίας, τὴν ὅποιαν δυστυχῶς ἔχει λησμονήσει ὁ λαὸς μας. Διότι εἶνε πανθομολογούμενον τῆς ἱστορίας διδάγμα, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἦτο ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐξύψωσε καὶ ἐξηγάσσε τὴν ἐργασίαν τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων.

Αὐτὸς ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἀγιωτάτης μας Θρησκείας,

ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐγεννήθη πτωχὸς ἐν τὸς ἐνὸς περιβάλλοντος ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐδούλευον μὲ τὰ χέρια τῶν καὶ ἔπρωγον μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου τῶν τὸ ἄρτον. Δὲν ἐφοίτησεν εἰς Σχολὰς, ὅπου ἐφοίτων τὰ τέκνα τῶν πλουσίων. Τρία βιβλία ἦσαν ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ ἀνοικτά. Ἡ Γραφή, ἡ φύσις καὶ ἡ ζωὴ. Ἡ καθαρὰ καρδιά Του ἦτο τὸ θεῖον κάτοπτρον. Ἐπεκoinώνει μὲ τὸν Πατέρα. Ἐνεπνέετο ἀνωθεν. Καὶ «προέκοπτε σοφία» (Λουκ. 2, 52). Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Χριστὸς δὲν ἐφοίτησεν εἰς Σχολὰς ἀνθρώπων, ἐφοίτησεν ὅμως ἐπὶ μίαν εἰκοσαετίαν εἰς ἄλλου εἶδους σχολεῖον. Εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ τέκνονος Ἰωσήφ, τοῦ μνηστορος τῆς Παρθένου. Ἐκεῖ, εἰς τὸ ἐργαστήριον, ὁ Ἰησοῦς διήλθε τὴν ἐφηθικὴν καὶ νεανικὴν Του ζωὴν. Ἐθοήθει τὸν Ἰωσήφ εἰς τὰς χειρωνακτικὰς ἐργασίας. Ἐμαθε νὰ κατασκευάζῃ ἄροτρα καὶ ζυγούς. Δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὸν Ἰησοῦν νὰ κρατῇ τὸ ζεμπίλι πού περιεῖχε τὰ ζυλουργικὰ ἐργαλεῖα, νὰ συνοδεύῃ τὸν Ἰωσήφ, νὰ πηγαίνουν εἰς τὰς οἰκίας τῶν κατοίκων τῆς Ναζαρέτ, καὶ νὰ τοποθετοῦν θύρας καὶ παράθυρα. Καὶ νὰ λαμβάνουν τὴν πενιχρὰν τῶν ἀμοιβῆν. Ὁ Χριστὸς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐργάτης τῆς Χριστιανικῆς ἀνωσύνης. Ὡς λέγει νεώτερος συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ Χριστοῦ, κάποιος εὐλαθῆς ἐπίσκοπος παρεκάλεε τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανερώσῃ, τί ἔκαμνεν ὁ Ἰησοῦς προτοῦ ἐξέλθῃ εἰς τὸν δημόσιον βίον. Ὁ Θεὸς ἤκουσε τὴν προσευχὴν, καὶ ὁ ἐπίσκοπος εἶδεν ἀποκαλυπτικὸν ὄνειρον. Τοῦ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπεν ἕνα ξυλουργὸν νὰ ἐργάζεται, πλησίον του δὲ ἐν μικρὸν παιδίον νὰ τὸν βοηθῇ. Καὶ εἰς μίαν στιγμὴν μία παρθένος, ἐνδεδυμένη πράσινα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ ἐκάλεσε τὸν ξυλουργὸν καὶ τὸν μικρὸν νὰ καθήσουν εἰς γεῦμα, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐτοιμάσει. Ὅλην τὴν σκηνὴν ὁ ἐπίσκοπος ἔβλεπεν ἐν τῷ ὄνειρῳ κρυμμένους ὄπισθεν τῆς θύρας. Τότε τὸ μικρὸν παιδίον ἠνοιξε τὸ στόμα Του καὶ εἶπε: Διατί αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος στέκεται ἐκεῖ; Δὲν θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς νὰ φάγῃ μαζί μας; Ὁ ἐπίσκοπος εἰς τὸ

σημείον αυτό ἐτρόμαξε καὶ ἐξύπνησεν.

Ἐργάτης ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ὅταν ἐξῆλθεν εἰς τὸν δημόσιον βίον ἐτίμησε τὴν τάξιν τῶν ἐργατικῶν καὶ τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων. Ἄλλειξ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι μαθηταὶ Του. Καὶ λαὸς πού εἰργάζετο εἰς χειρωνακτικὰς ἐργασίας καὶ ἐξῆλθον τὴν ζωὴν τῆς ἐντίμου πείνας, αὐτὸς ὁ λαὸς, πού περιφρονητικῶς ὠνόμαζον οἱ ἐχθροὶ Του ὄχλον, ἤκουε μὲ ἰδιαίτεραν συγκίνησιν τὸν Ῥαββί, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκεν ὄχι ὅπως οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, ἀλλὰ μὲ γλώσσαν ἀπλήν, μὲ εἰκόνας καὶ παραδείγματα ἐκ τῆς ζωῆς τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων.

Καὶ ὄχι μόνον ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔργω καὶ λόγῳ ἐδίδασκε τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας. Τὸ ἐπάγγελμά του σκηνοποιός, τέχνη τὴν ὅποιαν ἔμαθεν ἐν Ταρσῶ ὅταν ἦτο νέος. Τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ ἐξηκολούθησε καὶ ὅταν ἐγένετο ὁ κορυφαῖος ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν. Διὸ καὶ ἔλεγεν «Ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν» (Πράξ. 20, 33-34). Πρὸς δὲ τοὺς χριστιανούς τῆς Θεσσαλονίκης, πόλεως μεγάλης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἔρρεπον πρὸς τὴν ὀκνηρίαν, ἐθρονοφώνησε τὸ αἰωνίου κύρους ἐργατικὸν ἀξίωμα, ἀξίωμα τὸ ὅποιον, ὡς πληροφορούμεθα, εἶνε γραμμένον εἰς τὴν προμετωπίδα τοῦ Κρεμλίνου: «Εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω» (Β' Θεσ. 3, 10).

Τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων στοιχοῦντες οἱ μεγάλοι Πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ὠμίλησαν καὶ ἔγραψαν περὶ ἐργασίας μὲ τόνον, τονίζοντες τὸ καθῆκον τοῦτο ὡς βασικὸν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἡ ἐργασία, εἶπον, εἶνε μίμησις Θεοῦ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «Ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι» (Ἰωάν. 5 17). Ὁ Μ. Βασίλειος λέγει, ὅτι καὶ τὰ εὐτελέστερα τῶν ἔργων ἔχουν τὴν ἀξίαν τῶν ὅταν γίνονται πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πλησίον καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ. Πᾶν ὅ,

διὰ τὸν Θεὸν γίνεται, διακηρύττει ὁ ἱερός πατήρ, δὲν εἶνε μικρὸν, ἀλλὰ μέγα καὶ πνευματικόν, καὶ τῶν οὐρανῶν ἀξίον, καὶ τοὺς ἐκεῖθεν ἔλκον μισθοῦς. Ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶσσαν Ἰωάννης πολλάκις εἰς τὰς ὁμιλίας του, ἐνῶ καυτηριάζει τὴν ζωὴν τῶν ἀργοσχόλων καὶ ὀκνηρῶν τῆς ἀριστοκρατίας, ἐγκωμιάζει τὴν ζωὴν τῶν ἐργατικῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ. «Μὴ καταφρονῶμεν, λέγει, τῶν ἀπὸ χειρῶν τρεφομένων, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτοὺς μακαρίζομεν διὰ τοῦτο» (Ἰδέ βιβλίον ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου «Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἄνθρωπος», ἔκδοσις «Ζωῆς», Ἀθήναι 1966, σελ. 346-354). Τὰ μοναστήρια, τὰ ὅποια ἴδρυσαν μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, ὑπῆρξαν ὄχι μόνον τόποι αὐτοσυγκεντρώσεως καὶ προσευχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐργαστήρια. Τὰ παλαιὰ καὶ ἐνδοξα ἐκεῖνα μοναστήρια ὑπῆρξαν κυμέλαι ἐργατικότητος. Τὰ μοναστήρια κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας τῆς βαρβαρότητος ἐδίδασκαν τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως. Μοναχικὰ τάγματα ἐξεγέρωσαν ἀγρίους τόπους, ἐδίδασκαν δὲ τὴν γεωπονικὴν καὶ ἄλλας τέχνας. Ἐδίδασκαν τοὺς λαοὺς, ὅτι ἡ ἐργασία δὲν εἶνε κατάρρα, ἀλλ' εὐλογία.

Ὁ ἔξοχος παιδαγωγὸς καὶ φιλόσοφος κ. Κωνσταντῖνος Γεωργούλης εἰς ἄρθρον του εἰς τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τοῦ Ἡλίου ὁμολογεῖ τὴν θλιβεράν ἀλήθειαν ὅτι ἡ τεχνικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι εὐρίσκεται εἰς χαμηλοτάτην στάθμην (Τόμ. Ζ' σελ. 1565). Τὸ παιδί πού θέλει νὰ μάθῃ μίαν τέχνην, πρέπει νὰ εὕρῃ ἕνα «μάστορα» διὰ νὰ ἐκπαιδευθῇ. Τὸ τί ὑποφέρουν τὰ ταλαίπωρα παιδιά εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἐργαστήρια, δὲν περιγράφεται. Πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, τὰ παιδιά γίνονται ἀντικείμενα ἐκμεταλλεύσεως. Θὰ ἠδύναντο ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος νὰ μάθουν τὰ παιδιά τέχνην, ἀλλὰ τὰ ἀφεντικά των, διὰ νὰ τὰ κρατήσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον πλη-

σίον των και να τα εκμεταλλεύονται, δεν τους διδάσκουν τα λεγόμενα μυστικά της τέχνης. Δι' αυτά πρέπει να πληρωθούν ιδιαίτερος! Περί δε άμοιβής της εργασίας των μαθητευόμενων τί να είπη τις; Υποσιτίζονται και γίνονται έρείπια, καθ' όν χρόνον οί σπουδασταί των Άνωτάτων Σχολών, οί ύποψήφιοι άργόσχολοι έν πολλοίς και προικοθήραι, σιτίζονται δωρεάν εις τό Πρυτανείον, εις τās Φοιτητικές Λέσχας, και τρώγουν ώς όρνεα τὰ κρέατα, καταλύοντες όλας τās νηστείας, και πάλιν γογγύζοντες και βλασφημούντες... Ωραία κοινωνική δικαιοσύνη και δημοκρατία έν Έλλάδι!

Τό άθλιον αυτό καθεστώς της άνίσου μεταχειρίσεως των παιδιών της Έλλάδος πρέπει να καταργηθή. Τό προβάδισμα πρέπει να δοθή εις την τεχνικήν και επαγγελματικήν εκπαίδευσιν. Τό μέγα άνοιγμα μεταξύ κλασσικής και τεχνικής εκπαίδευσως πρέπει να μειωθή. Να συμπλησιάσουν τὰ άκρα. Χωρίς να ύποτιμηθή ή κλασσική παιδεία, όφείλει να περιορισθή ή υπερτροφική ανάπτυξις της. Άντί των πολλών Σχολείων Μέσης Έκπαίδευσως, θά έφθανον όλίγα κλασσικά Γυμνάσια, εις τὰ όποια, καλώς λειτουργούντα, ύπό άρίστους και έμπνευσμένους καθηγητάς, θά ήτο δυνατόν να εκπαιδευθούν οί νέοι, όχι όλοι οί νέοι, αλλά οί νέοι οί διακρινόμενοι διά τās θεωρητικές κλίσεις και επιδόσεις των. Τὰ ύπόλοιπα σχολεία της Μέσης Έκπαίδευσως να κλεισθούν. Και εις την θέσιν αυτών να λειτουργήσουν Σχολαί τεχνικαί και επαγγελματικά, αναλόγως των συνθηκών της ζωής εκάστου τόπου. Να λειτουργήσουν Σχολαί γεωργικαί, Σχολαί ξυλουργών και έπιπλασιών, Σχολαί σιδηρουργών, Σχολαί οικοδόμων, Σχολαί ηλεκτρολόγων και ύδραυλικών, Σχολαί άλιείας, Σχολαί ναυτικών, Σχολαί τυπογράφων, Σχολαί ραπτών, Σχολαί ύποδηματοποιών, Σχολαί μαγειρών, Σχολαί... Να είνε δε όλοι αι Σχολαί έφωδιασμένοι με όλα τὰ μέσα προς πρακτικήν έξάσκησιν των διαφόρων τεχνών και επαγγελά-

των. Οί δε μαθητευόμενοι να ζούν κοινοβιακώς διά την καλλιέργειαν του συναισθήματος της αδελφότητος.

Τό μεγαλειώδες αυτό πρόγραμμα της αναπτύξεως Τεχνικής Έκπαίδευσως προσκρούει βεβαίως και εις άλλα έμπόδια, αλλά προπαντός προσκρούει εις την έξεύρεσιν προσώπων καταλλήλων διά την εκπαίδευσιν. Έχομεν 40 χιλιάδας περίπου διδασκάλων και καθηγητών θεωρητικών μαθημάτων, αλλά ποϋ διδασκαλοί και καθηγηταί έν θεωρία και πράξει ικανοί να αναλάβουν την τεχνικήν εκπαίδευσιν των έλληνοπαίδων; Μās έφαγεν ό βερμπαλισμός. Η πράξις έγκατελείφθη. Η τέχνη κατέπεσεν εις την χώραν μας, εις μίαν χώραν, ή όποια άλλοτε ειχεν όχι μόνον τὰ σκήπτρα των γραμμάτων, αλλά και τὰ σκήπτρα των τεχνών. Και επί Τουρκοκρατίας ακόμη οί Έλληνες διέπρεπον εις τās τέχνας και ένικών τους βαρβάρους. Περίφημοι ήσαν αι συντεχνιαί των. Έξοχα δείγματα τέχνης των, κεραμευτικής, γλυπτικής, ξυλογλυπτικής, ύφαντουργικής, αρχιτεκτονικής διασώζονται μέχρι σήμερα. Πρό καιρού εις άνασκαφάς, αι όποιαι έγέγοντο εις την περιφέρειαν Χερσώνος της Ρωσίας, ανεκάλυψαν έξοχα έργα χειροτεχνίας Έλληνικής προελεύσεως. Παντού ειχον διάδοσιν τὰ προϊόντα των Έλλήνων τεχνητών. Έθεωρούντο τὰ πρώτα. Ποϋ σήμερα επιμέλεια και ζήλος; Ποϋ βραβεία και άμιλλα διά την πρόδον; Μās νικούν κατά κράτος άλλοι λαοί, οί όποιοι τὰ πρώτα μαθήματα της τέχνης έδιδάχθησαν από την Έλλάδα.

Άς άνθίσουν και πάλιν εις τον τόπον μας αι τέχναι. Άς καλλιεργηθή επιστημόνως ή γή των πατέρων μας, ή ποτισμένη με αίματα και δάκρυα. Άς καλλιεργηθή μέχρι τελευταίας σπιθαμής. Άς τινάξουν και οί βράχοι μας ρόδα. Άς γίνη άρίστη εκμετάλλευσις όλου του χερσαίου και ενάλιου πλούτου της Πατρίδος. Υπάρχει πολύς πλούτος ανεκμετάλλετος. Άς τό έπα-

184

ναλάβωμεν : Θά ἡδύνατο νά ζήση διπλάσιος πληθυσμὸς εὐτυχῆς, καὶ τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος νά μὴ τρώγουν πικρὸν ἄρτον εἰς τὰ ξένα.

Ὁ Χριστός, ὁ πρῶτος ἐργάτης τῆς Χριστιανωσύνης, ὁ ἀγιάσας τὴν ἐργασίαν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῆς Ναζαρέτ, θά εὐλογήσῃ ἀσφαλῶς πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς κατεύθυνσιν τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος.

